

RESTAURAREA TABLOULUI
„ANTONIE Ruset ȘI DOAMNA ZOE”

OVIDIU TAIFAS*

Antonie Ruset (Rosetti) a domnit în Moldova în perioada: 10 noiembrie 1675 - noiembrie 1678. De origine grec, numele său adevărat era Kiriță Draco Ruset. El venise în Moldova înainte de 1661 pentru a face avere. Ulterior Kiriță Draco s-a inclus în viața politică a țării. L-a susținut pe Eustratie Dabija să ajungă la domnia Moldovei. Dabija vodă, la rândul său îl numește pe această capucheai (reprezentantul domnului) la Poartă.

În 1675, Kiriță Draco Ruset obține de la turci domnia Moldovei plătind 60 de pungi de galbeni. Ajuns domn își ia numele Antonie Ruset.

L-a ridicat pe Miron Costin la rang de logofăt, căutând astfel să obțină bunăvoința Poloniei, căci, marele cronicar făcea partea din facțiunea boierilor filopoloni. Pe durata domniei a fost nevoit să oscileze între poloni și turci.

În 1677, domnitorul Antonie Ruset a hotărât strămutarea reședinței Mitropoliei Moldovei și Bucovinei de la Suceava, vechea Cetate de Scaun, la Iași, capitala țării, întrucât, potrivit practicii bizantine, scaunul mitropolitan sau patriarhal trebuie să rezide în aceeași localitate cu administrația domnească.

El a renovat biserica Sfântul Nicolae Domnesc din Iași, ctitorie a lui Ștefan cel Mare, alături de care a instalat o cruce mare de piatră, cu inscripții săpate cu litere chirilice. Crucea poate fi admirată azi în curtea bisericii Cuțitul de Argint din București (a fost adusă acolo în 1906 de Regele Carol I).

Antonie Ruset a adus din Polonia două sfeșnice din aramă și mai multe obiecte din argint, pentru biserica Sf. Nicolae. Antonie Ruset și-a construit și o gropniță la Sfântul Nicolae Domnesc, dar nu a putut fi înmormântat aici, deoarece aici a fost înmormântat Cantemir Vodă (Constantin Cantemir, tatăl lui Dimitrie Cantemir), la 17 martie 1693.

În noiembrie 1678, Antonie Ruset a fost mazilit și închis la Istanbul. În temniță a fost torturat, fiindu-i stâlcit trupul, răsucite încheieturile și rupte

* Muzeul Județean Argeș, Pitești.

unghiile. Când a fost eliberat, i-a fost incendiată casa. A murit în sărăcie, la Constantinopol, la 1684 sau 1685.

Lucrarea „Tabloul Votiv Al Voievodului Antonie Ruset și Doamna Zoe”, deținută de Muzeul Județean Argeș, cu numărul de inventar 20369, este pictată în tehnica ulei pe pânză. Are dimensiunile: 1,90 m / 1,50 m.

Autorul și proveniența lucrării, sunt necunoscute.

De asemenea, nu se cunoaște nici anul în care tabloul a fost pictat, dar judecând după tipurile de degradare prezente, mai precis lipsa craclurilor de orice fel și stabilitatea destul de bună a stratului pictural, în comparație cu suportul din pânză, vârsta aproximativă a lucrării este mai mică de un secol.

La o analiză atentă, se poate observa că pictura a fost realizată de mai mulți pictori, cel mai probabil ucenicii au pictat veșmintele, iar maestrul, chipurile personajelor.

Această pictură a fost găsită într-o stare de conservare precară. Practic, aceasta a avut aproape toate tipurile de degradare existente, plecând de la factori biologici, până la degradări fizico-chimice. Pentru restaurarea acestei lucrări, au fost necesare intervenții complexe. Respectând normele de conservare - restaurare, intervențiile au fost desfășurate pe etape succesive.

Printre cele mai importante și complexe etape de restaurare au fost: consolidări profilactice cu foiță japoneză, curățarea suprafeței picturale, dublarea suportului original din pânză cu materiale asemănătoare ca gren și textură cu suportul original, integrarea cromatică și vernisarea (vezi foto).

O etapă deosebit de complexă și dificil de realizat, a fost alegerea metodei de dublare a suportului original din pânză. S-a folosit un adeziv sintetic Bewa 371 gel, în detrimentul cleiului de pește, acesta din urmă pierzându-și adezivitatea și elasticitatea în timp. Toate aceste metode au fost alese în conformitate cu principiile restaurării.

„Restaurarea constituie momentul metodologic al recunoașterii operei de artă în consistența sa fizică și în dubla sa polaritate estetică și istorică, în vederea transmiterii ei în viitor”¹.

¹ Cesare Brandi, *Teoria Restaurării*. Editura Meridiane, București, 1996.

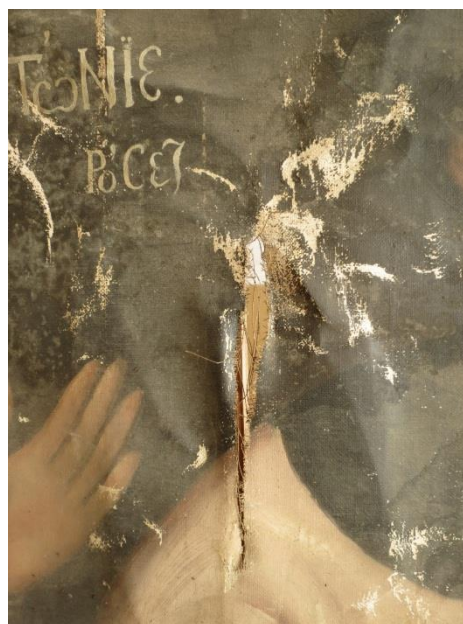
Fotografie generală a lucrării înainte de restaurare.

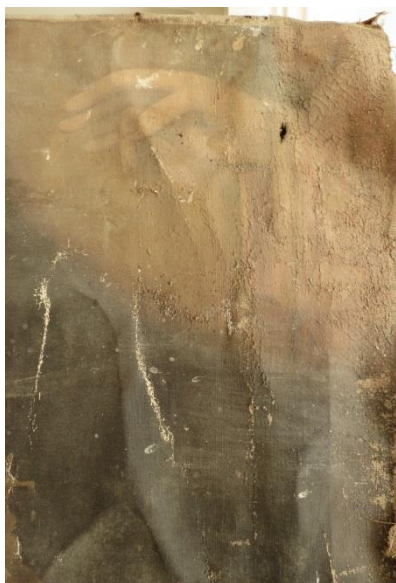
Lucrarea fotografiată în lumină razantă, înainte de restaurare.

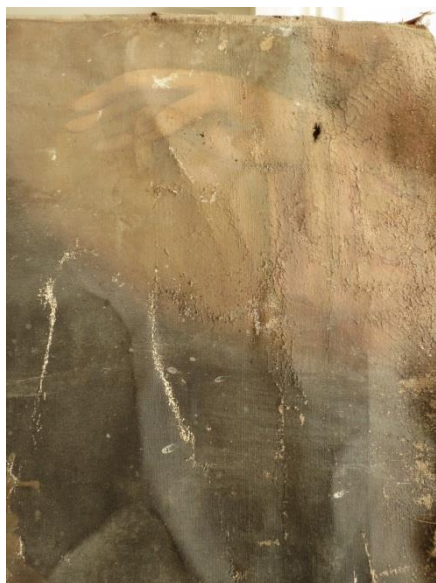
Fotografie ce prezintă câteva detalii cu zonele lacunare, (dreapta-jos).

Zona lacunară, situată în partea superioară (dreapta).

*Detaliu cu „Mâna binecuvântând”
(dreapta sus).*

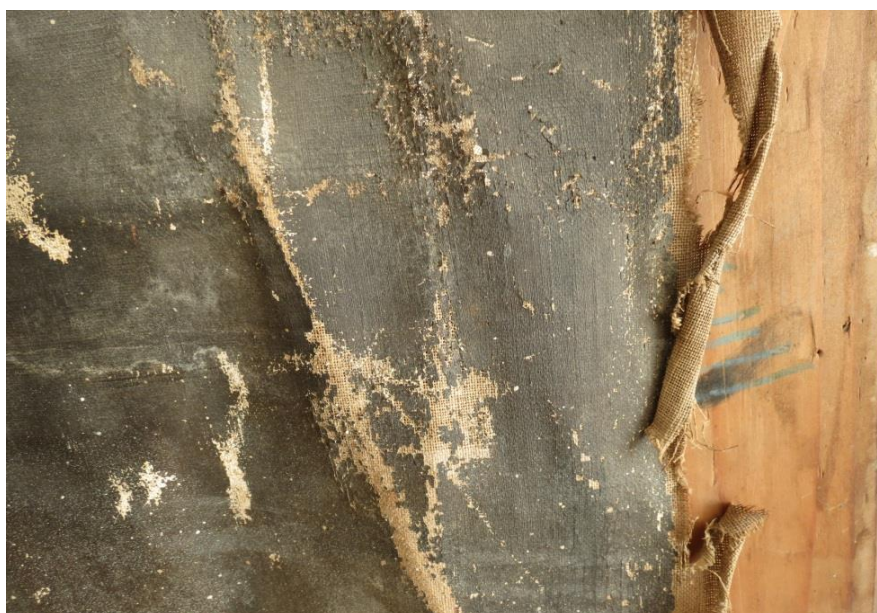
*Detaliu cu „Mâna binecuvântând”
(dreapta sus).*

Urme de la un sigiliu din plastilină.

Pe zona superioară, se pot observa în procent mai mare, halouri de grăsime, de apă, mici pete de vopsea, julituri, lacune și zone fragilizate ale suportului din pânză.

Zona inferioară a lucrării, prezintă halouri, diferite pete, stropi de var, margini îmbătrânite, fragilizate, rupte - julituri și lacune în stratul pictural.

Versoul din pânză al tabloului, prezintă deformări, lacune, desprinderi de pe șasiu, halouri de murdărie și pete de var.

Test de curățare. În urma acestor teste, au fost alese soluțiile adecvate pentru curățarea suprafeței picturale.

Pe versoul șasiului, este prezentă o ștampila lizibilă: Cartea Românească, Societate Anonimă, B-dul Academiei, București.

Depozitele de praf au fost înlăturate cu aspiratorul, folosind mască, mănuși și ochelari de protecție, conform normelor de conservare-restaurare.

Consolidări profilactice, pe toată suprafața lucrării, cu foiță japoneză, foiță pelur și clei de pește.

Pentru redarea și menținerea planeității lucrării, pe întreaga suprafață au fost așezate plăcute de marmură, peste folia Melinex.

Pe un șasiu provizoriu, a fost întinsă o nouă pânză asemănătoare ca gren și textură cu suportul original și pe aceasta a fost dublată lucrarea originală. Etapa de dublare a fost realizată cu Bewa 371-Gel.

Imagine de ansamblu. În urma etapei de dublare, se poate observa că deformările pânzei au dispărut, rămânând numai zonele lacunare, juliturile, halourile de apă, pete de var și vopsea.

La finalul etapei de dublare, lucrarea a fost reîntinsă pe șasiul original, prevăzut cu pante, pene și traverse.

Zonele lacunare au fost chituite și aduse la nivelul stratului pictural.

Integrarea cromatică a fost efectuată în etape succesive, pe straturi, cu ajutorul culorilor de retuș, pe bază de vernis.

Versoul lucrării, imagine de ansamblu, la încheierea etapelor de restaurare.

Etapa finală de integrare cromatică.

THE RESTAURATION OF THE „ANTONIE RUSSET” PAINTING

Abstract

The painting Antonie Ruset, owned by the Argeş County Museum, is painted in oil on a canvas.

The author and the painting's provenience are unknown.

Antonie Ruset (Rosetti) ruled in Moldova during November 10, 1675 and November 1678. Greek of origin, his real name was Kirita Draco Ruset.

This painting was found in a precarious state of conservation. Practical, we could observe all types of degradation, starting with biological factors, inclusive physicochemical degradation.

To restore this painting, complex interventions were carried out on successive steps.

Among the most important and complex restoration techniques used on this painting, were: prophylactic consolidation with Japanese foil, pictural surface cleaning, doubling the original canvas support with similar materials as texture and number of threads on square centimetre as the original support, chromatic integration and varnishing.